

05.11.2026

Eierskapsmelding 2026

Farsund kommune

Vedtatt i kommunestyret 05.11.2026

Innhold

Lovkrav og formål	3
Hensikten med eierskapsmelding	3
Meldingen er et politisk styringsdokument som beskriver hvordan kommunen utøver sitt eierskap, og hvilke mål kommunen ønsker å oppnå gjennom de ulike virksomhetene	3
Avgrensning av eierskapspolitikken	3
Ulike former for organisering av selskaper og samarbeid	4
<i>Aksjeselskap (AS)</i>	4
<i>Interkommunalt selskap (IKS)</i>	4
<i>Kommunalt foretak (KF)</i>	4
<i>Stiftelser</i>	5
Samarbeidsformer i kommuneloven	5
<i>Interkommunalt politisk råd (IPR)</i>	5
Valg av samarbeidsform	6
<i>Formålet med kommunens eierskap</i>	6
<i>Finansielt motivert eierskap</i>	6
<i>Politisk motivert eierskap</i>	7
Gjennomføring av kommunens eierstyring	7

Lovkrav og formål

Kommuneloven § 26-1 krever at kommunen minst én gang i hver valgperiode vedtar en eierskapsmelding.

Eierskapsmeldingen skal:

- beskrive kommunens prinsipper for eierstyring
- gi oversikt over virksomheter kommunen har eierinteresser i
- forklare formålet med kommunens eierskap

Hensikten med eierskapsmelding

Farsund kommune har eierinteresser i flere selskaper og en deltakelse i flere samarbeidsordninger. Disse forvalter viktige samfunnsoppgaver og verdier på vegne av kommunen.

Eierskapsmeldingen skal bidra til:

- god og ansvarlig forvaltning av kommunens verdier
- tydelige mål og forventninger til selskaper og samarbeid
- åpenhet om kommunens eierskap
- klare roller og ansvar for folkevalgte og administrasjon

Meldingen er et politisk styringsdokument som beskriver hvordan kommunen utøver sitt eierskap, og hvilke mål kommunen ønsker å oppnå gjennom de ulike virksomhetene.

Avgrensning av eierskapspolitikken

Kommunen samarbeider med mange virksomheter. Ikke alle disse omfattes av eierskapspolitikken. Følgende inngår *ikke* i eierskapspolitikken:

Offentlige anskaffelser og tjenestekjøp

Når kommunen kjøper varer eller tjenester, reguleres dette av anskaffelsesregelverket. Slike kjøp regnes ikke som eierskap, selv om kommunen også kan være eier i virksomheten.

Indirekte eierskap

Eierskap gjennom aksjefond, sameier, borettslag eller lignende forvaltes etter kommunens finansreglement og inngår normalt ikke i eierskapsmeldingen. Indirekte eierskap kan likevel

Eierskapsmelding 2026

være av stor interesse, og en har derfor til hensikt å vise en nærmere informasjon om dette i.f.m årlig rapportering.

Stiftelser

Stiftelser er selvstendige juridiske enheter som ikke kan eierstyres. De omfattes derfor normalt ikke av kommunens eierskapspolitikk. Men er tatt med i eieroversikten for oversiktens skyld.

Foreninger

Det samme gjelder for foreninger som for stiftelser.

Annet:

Enkelte samarbeid passer ikke inn i de vanlige organisasjonsformene og er heller ikke et eierobjekt, selv om de kan fremstå slik. Et eksempel i Farsund kommune er Skjærgårdstjenesten. Den er del av den nasjonale skjærgårdstjenesteordningen, hvor kommunene organiserer den lokale driften. Langs Sørlandskysten er ordningen organisert slik at de respektive kommunene står for driften, og i Listerområdet skjer dette gjennom et interkommunalt samarbeid mellom fire kommuner. Det er et interkommunalt driftssamarbeid. Og nevnt i eieroversikten for oversiktens skyld.

Ulike former for organisering av selskaper og samarbeid

Kommunen kan organisere virksomhet og samarbeid på ulike måter, sentrale eksempler:

Aksjeselskap (AS)

Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt regulert av aksjeloven.

Eierne utøver sin myndighet gjennom generalforsamlingen, som er selskapets øverste organ. Styret og daglig leder har ansvar for den daglige driften og den strategiske utviklingen av selskapet.

Kommunens økonomiske ansvar er begrenset til den kapitalen som er skutt inn.

Interkommunalt selskap (IKS)

Interkommunale selskaper reguleres av IKS-loven og eies av kommuner og fylkeskommuner. Representantskapet er selskapets øverste organ. Gjennom representantskapet kan eierne:

- velge styre
- gi føringer til selskapet
- behandle viktige saker

Kommunene har et ubegrenset ansvar for sin andel av selskapets forpliktelser.

Kommunalt foretak (KF)

Et kommunalt foretak er en del av kommunen, men med egen organisering og ledelse.

Kommunestyret fastsetter de økonomiske rammene, mens styret har ansvar for virksomheten innenfor disse rammene. Kommunen har fullt økonomisk ansvar for foretaket. Farsund kommune har ingen KF.

Stiftelser

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt som forvalter en formue til et bestemt formål. Når stiftelsen er opprettet, kan kommunen ikke styre virksomheten eller disponere stiftelsens midler.

Samarbeidsformer i kommuneloven

Kommuneloven åpner for flere former for samarbeid mellom kommuner:

Interkommunalt politisk råd (IPR)

Formålet er å:

- Samordne og drøfte saker av felles interesse.
- Drive interessepolitisk arbeid og regional utvikling.
- Typisk organisasjonsform for regionråd.

Kjennetegn

- Eget folkevalgt samarbeidsorgan.
- Kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak eller utøve offentlig myndighet.
- Består av representanter valgt av deltakerkommunene.

Kommunalt oppgavefellesskap (KOF)

Formålet er å utføre felles oppgaver og tjenester på vegne av deltakerkommunene.

Kjennetegn:

Eget rettssubjekt.

Har representantskap som øverste organ.

Kan eie eiendeler, inngå avtaler og ha ansatte.

Kan som hovedregel ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak overfor innbyggere.

Vertskommunesamarbeid

Formålet er at en kommune utfører oppgaver på vegne av andre kommuner.

Kjennetegn:

Ikke eget rettssubjekt.

Oppgaven legges organisatorisk til vertskommunen.

Kan omfatte både tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse.

Kan organiseres med eller uten felles folkevalgt nemnd. [lovdata.no], [regjeringen.no]

Dette er i dag en av de mest brukte samarbeidsformene når kommuner ønsker å delegerer myndighet.

Annet

Eierskapsmelding 2026

I tillegg fastslår kommuneloven at kommuner kan ha andre samarbeidsformer (som er omtalt i forrige punkt): det er bl.a IKS, AS, SA, forening avtalesamarbeid uten egen organisasjon, stiftelser og samarbeid regulert av særlovgivning.

Valg av samarbeidsform

Når kommunen går inn i nye samarbeid må valg av organisasjonsform vurderes ut fra hvilken rolle kommunen skal fylle og oppgaven som skal løses. Kommunen kan ha flere roller samtidig:

- myndighetsutøver
- tjenesteprodusent
- arbeidsgiver
- samfunnsutvikler
- politisk styringsorgan
- ressursforvalter

Kommunene har mange ulike motivasjoner for deltakelse i eierskap og samarbeid:

- Avkastning som formål
- Finansielt motivert
- Politisk motivert
- Samfunnsansvar
- Arbeidsgivermotivert
- Kompetansemotivert

Kommunen skal blant annet vurdere:

- behovet for politisk styring
- økonomisk risiko og ansvar
- kvalitet og robusthet i tjenestene
- forholdet til brukere og innbyggere
- mulighet for samarbeid med andre aktører
- arbeidsgiverpolitiske konsekvenser
- krav etter forvaltningslov, offentlighetslov og anskaffelsesregelverk

Formålet med kommunens eierskap

Kommunen kan ha ulike begrunnelser for å eie eller delta i selskaper og samarbeid. Det er naturlig å definere dette som blant annet:

Finansielt motivert eierskap

Hovedformålet er økonomisk avkastning på investert kapital.

I slike selskaper bør kommunen stille tydelige krav til:

- lønnsomhet
- effektiv drift

Eierskapsmelding 2026

- avkastning i forhold til risiko

Utbytte fra selskapene bidrar til finansiering av kommunens tjenester.

Politisk motivert eierskap

Formålet er først og fremst å ivareta samfunnsoppgaver eller kommunale tjenester.

Målet er ikke nødvendigvis økonomisk overskudd, men:

- gode tjenester
- effektiv ressursbruk
- samfunnsnytte og samfunnsansvar
- oppfyllelse av politiske mål

Også slike virksomheter skal drives effektivt og med tydelig måloppnåelse.

Arbeidsgivermotivert/rekrutteringsmotivasjon/driftsmotivert

Til dette anvendes som regel vertskommunesamarbeid eller oppgavefellesskap (begge regulert i kommuneloven) fordelene er blant annet:

- rekruttere kompetanse
- sikre stedfortredere
- håndtere sykefravær
- bygge spesialisert kompetanse
- tydelig arbeidsgiveransvar ved vertskommune (ikke ved oppgavefellesskap)

Gjennomføring av kommunens eierstyring

Kommunens eierskap skal utøves gjennom de formelle eierorganene og i samsvar med:

- vedtekter
- selskapsavtaler
- aksjonæravtaler
- samarbeidsavtaler

Selv om loven kun krever revisjon av eierskapsmelding én gang per valgperiode, anbefales langt flere og hyppigere tiltak (eks. hos KS). For at eierskapsmeldingen skal være et aktivt styringsverktøy, må den være operativ og følges opp jevnlig. Spekteret av tiltak er bredt og det er foretatt en avveining for å komme frem til realistiske, løpende oppfølgingstiltak:

1.

Kommunestyret får årlig en samlet oversikt og status over eierobjektene i forbindelse med årsregnskapet. Dette gir anledning for kommunestyret til å påpeke eventuelle problemstillinger eller spørsmål som ønskes belyst. Det vil gi anledning til å be om ytterligere informasjon for eksempel om:

- Er det behov for eierstrategi for ett bestemt eierobjekt?
- Gjennomgang av selskapenes årsrapporter og regnskap
- Vurdering av behov for eierstrategiske endringer
- Politisk avklaring av viktige eierposisjoner

Eierskapsmelding 2026

- Instruks eller signaler til kommunens eierrepresentanter.
- Vurdering av måloppnåelse og risiko i selskapene
- Eventuell revisjon

2.

Kommunedirektøren videresender innkallinger (i den grad de er mottatt hos oss) til representantskapsmøter til kontrollutvalget

3.

Dersom en person fra administrasjon er representert i et styre eller representantskap, skal vedkommende rapportere til kommunedirektøren årlig.

4.

Dersom en folkevalgt er representert i et styre eller representantskap, skal vedkommende rapportere til kommunestyret årlig.

5. Kompetansetiltak for kommunestyret annethvert år (fortrinnsvis i regi av KS).

Det vil føre for langt å utarbeide egen eierstrategi for hvert eksisterende eierobjekt, uten at det foreligger et konkret behov eller bestilling. Det samme gjelder årlige eiermøter for alle eierobjekter. Oppståtte behov ivaretas gjennom årlig fokus på eierskap i ny operativ oppfølgingsrutine jfr. punkt 1 til 5 ovenfor.

Vedlegg til eierskapsmeldingen:

Oversikt over samtlige eierobjekter med opplysninger om eierobjektets målsetting og virksomhet.

Det vil bli laget en database over samtlige vedtekter, årsmeldinger og årsregnskap, oversikt over eierandeler, selskapsavtaler og eventuelle indirekte eierskap. Dette vil være klart når det skal rapporteres årlig – neste gang i.f.m rapportering for 2026.